

Sygn. akt III C 982/20

POSTANOWIENIE

Dnia 11 maja 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie III Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Joanna Kruczkowska

po rozpoznaniu w dniu 11 maja 2020 r. w Warszawie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **K. (...) (...) z siedzibą w W.**

przeciwko **Telewizji (...) S.A. z siedzibą w W.**

o ochronę dóbr osobistych

postanawia:

1. udzielić zabezpieczenia roszczenia powoda K. (...) (...) z siedzibą w W. na czas trwania niniejszego postępowania poprzez usunięcie przez pozwanego Telewizję (...) S.A. z siedzibą w W. materiału filmowego pt. (...), według scenariusza i reżyserii P. W., z kanału internetowego pozwanego Telewizji (...) S.A. z siedzibą w W. (kanału (...)) na stronie internetowej (...) znajdującego się obecnie pod adresem: (...) na czas 1 roku;
2. udzielić zabezpieczenia roszczenia powoda K. (...) (...) z siedzibą w W. na czas trwania niniejszego postępowania poprzez zaniechanie przez pozwanego Telewizję (...) S.A. z siedzibą w W. rozpowszechnienia materiału filmowego pt. (...), według scenariusza i reżyserii P. W. – lub jakiegokolwiek jego fragmentu – w jakiegokolwiek formie i za pomocą jakichkolwiek środków, na czas 1 roku.

Sędzia Joanna Kruczkowska

III C 982/20

Uzasadnienie postanowienia z dnia 11 maja 2020 r.

Pozwem z dnia 30 kwietnia 2020 roku stowarzyszenie (...) z siedzibą w W. wniosła o zobowiązanie pozwanej Telewizji (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. do zaniechania naruszeń dóbr osobistych powódki poprzez usunięcie materiału telewizyjnego pt. (...) według scenariusza i reżyserii P. W. z kanału internetowego pozwanej na stronie internetowej youtube.com pod adresem: (...) oraz zaniechanie rozpowszechniania materiału pt. (...) według scenariusza i reżyserii P. W. – lub jakiegokolwiek jego fragmentu – w jakiegokolwiek formie i za pomocą jakichkolwiek środków.

Powódka wezwała ponadto pozwaną do dopełnienia czynności potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych powódki poprzez złożenie przez pozwaną oświadczeń o określonej treści, a także wniosła o zasądzenie od pozwanej na rzecz Stowarzyszenia (...) z siedzibą w W. kwoty 10.000,00 złotych, a także o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wraz z kosztem uiszczenia opłaty skarbowej od pełnomocnictwa według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, że materiał telewizyjny pt. (...), według scenariusza i reżyserii P. W., określany przez twórców jako reportaż dziennikarstwa śledczego, został wyemitowany przez pozwaną w Programie (...) w czwartek, dnia 10 października 2019 roku o godzinie 20.00, czyli w tzw. prime time (godzinach największej oglądalności). Premiera materiału miała miejsce zaraz przed transmisją, o godzinie 20:30, w programie (...) na żywo meczu eliminacyjnego do Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej – (...) 2020, w przedostatnim dniu kampanii wyborczej w Wyborach Parlamentarnych do Sejmu i Senatu w 2019 roku.

Powódka wyjaśniła, że w wyemitowanym materiale znalazły się wyrwane z kontekstu wypowiedzi członków (...), nagranych przez dziennikarkę (...) z ukrycia, bez ich wiedzy i woli. Znamienne na płaszczyźnie językowej jest również, według powódki, usiłowanie tworzenia dystansu wobec (...) i izolacji poprzez użycie zaimków nieokreślonych (to środowisko, ci ludzie). Całość przekazu została przedstawiona przy wykorzystaniu wyszarzonej kolorystyki, przy budzącej obawę muzyce, jest zmontowana i dobrana w taki sposób, aby wywołać u widza poczucie niechęci i strachu.

W uzasadnieniu wskazano, że urywanie wątków narracyjnych i swobodne przejścia do różnych tematów ((...) (...) (...), marsze równości, rzekoma wrogość (...) wobec religii katolickiej, wpływ „ideologii (...) na media, polityczne i finansowe wsparcie ruchów (...), edukacja seksualna, aż wreszcie – pochwała zachowań pedofilskich) stanowi cechę charakterystyczną (...). (...) stała się ponadto przedmiotem wystąpienia Rzecznika Praw Obywatelskich do Przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 18 listopada 2019 roku. Rzecznik Praw Obywatelskich podkreślił, że materiał nie spełnia standardów rzetelności dziennikarskiej, a także narusza godność osób (...), przedstawiając ich zmanipulowany i nieprawdziwy obraz. Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił również uwagę na zbieżność czasową pomiędzy emisją (...) a terminem wyborów parlamentarnych w Polsce.

Uzasadniając wniosek o udzielenie zabezpieczenia powódka wskazała, iż (...) została wyemitowana w czasie największej oglądalności, bezpośrednio przed meczem reprezentacji w piłce nożnej, tak, aby materiał trafił do jak największej liczby widzów. (...) zawiera szereg naruszeń dóbr osobistych powódki. Ponadto materiał został przygotowany z naruszeniem licznych obowiązków rzetelnego i starannego dziennikarstwa.

Powódka stoi także na stanowisku, iż nie istnieje żaden ważny interes publiczny, który sprzeciwiałby się uwzględnieniu wniosku o zabezpieczenie w niniejszej sprawie. Sporny materiał został już bowiem wyemitowany, w dalszym ciągu jest dostępny w przestrzeni publicznej, jak również zdążył już się stać przedmiotem bardzo szerokiej dyskusji publicznej. Co więcej powódka uważa, że to właśnie ważny interes publiczny wymaga, aby przedmiotowy materiał – o treściach skrajnie nietolerancyjnych, szerzących nienawiść, uprzedzenia i homofobię – przygotowany, zdaniem powódki, z naruszeniem standardów rzetelności dziennikarskiej nie był powszechnie dostępny w przestrzeni publicznej, zwłaszcza, że usprawiedliwia on agresję wobec osób i organizacji (...), w tym wobec powódki (pozew wraz z wnioskiem o zabezpieczenie roszczenia k. 2-33).

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

Wniosek o zabezpieczenie roszczenia zasługiwał na uwzględnienie w całości.

Jak wskazuje art. 730 k.p.c. w każdej sprawie cywilnej podlegającej rozpoznaniu przez sąd lub sąd polubowny można żądać udzielenia zabezpieczenia (§ 1). Sąd może udzielić zabezpieczenia przed wszczęciem postępowania lub w jego toku. Po uzyskaniu przez uprawnionego tytułu wykonawczego dopuszczalne jest udzielenie zabezpieczenia tylko wtedy, jeżeli ma ono na celu zabezpieczenie roszczenia o świadczenie, którego termin spełnienia jeszcze nie nastąpił (§ 2).

Zgodnie zaś z art. 730¹ § 1 k.p.c. udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. Na podstawie § 2 Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie. Przy wyborze sposobu zabezpieczenia sąd ma obowiązek uwzględnić interesy stron lub uczestników postępowania w takiej mierze, aby uprawnionemu zapewnić należytą ochronę prawną, a obowiązanego nie obciążać ponad potrzebę (§ 3).

Na podstawie przepisu art. 243 k.p.c., przez uprawdopodobnienie należy rozumieć wykazanie faktów, które może się odbyć bez zachowania szczegółowych przepisów o postępowaniu dowodowym. Środkami uprawdopodobnienia mogą być także oświadczenia stron, czyli środki prostsze niż środki dowodowe. Wymóg uprawdopodobnienia roszczenia odpowiada obowiązkowi uprawdopodobnienia wiarygodności roszczenia.

Oceny prawdopodobieństwa istnienia roszczenia sąd dokonuje przed wydaniem postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia, na podstawie posiadanego materiału procesowego. W orzecznictwie wskazywane jest także, iż roszczenie jest wiarygodne, gdy istnieje słuszna podstawa do przypuszczenia, że ono istnieje i jest wymagalne.

Przyjęcie w postępowaniu zabezpieczającym, iż roszczenie jest w jakimś procencie wiarygodne i zabezpieczenie w takim stosunku roszczenia, jest niedopuszczalne (postanowienie Sądu Apelacyjnego w W.z dnia 7 sierpnia 1997 roku, sygn. akt I Acz 735/97). Zgodnie z uzasadnieniem orzeczenia Sądu Apelacyjnego we W., istotą postępowania zabezpieczającego, jako postępowania incydentalnego, nie jest bowiem uznanie dochodzonego roszczenia za udowodnione, ale jedynie za uprawdopodobnione, czemu służy jedynie pobieżna analiza dostarczonego przez wnioskodawcę materiału dowodowego. (postanowienie Sądu Apelacyjnego we W. z dnia 27 lutego 2012 roku, sygn. akt I ACz 264/12).

Ponadto uprawdopodobnienie roszczenia nie może opierać się wyłącznie na subiektywnych odczuciach wnioskodawcy, towarzyszących formułowaniu pozwu, **musi być ono uprawdopodobnione także w sposób obiektywny i przekonujący także dla postronnego obserwatora.**

Jeżeli chodzi o interes prawny, to to w typowych przypadkach wyraża się on w tym, że brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia. Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia może wyrażać się także w potrzebie uzyskania natychmiastowej ochrony prawnej o treści nieróżniącej się od ochrony żądanej w merytorycznym postępowaniu w sprawie (zob. Jakubecki Andrzej. Art. 730(1). W: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do wybranych przepisów nowelizacji 2019. System Informacji Prawnej LEX, 2019).

Zakres zabezpieczenia powództwa wyznacza z kolei art. 731 k.p.c., zgodnie z którym zabezpieczenie nie może zmierzać do zaspokojenia roszczenia, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Jak stanowi natomiast art. 738 k.p.c. sąd rozpoznaje wniosek o udzielenie zabezpieczenia w jego granicach, biorąc za podstawę orzeczenia materiał zebrany w sprawie.

Stosownie zaś do art. 755 § 1 pkt 3 k.p.c. Jeżeli przedmiotem zabezpieczenia nie jest roszczenie pieniężne, sąd udziela zabezpieczenia w taki sposób, jaki stosownie do okoliczności uzna za odpowiedni, nie wyłączając sposobów przewidzianych dla zabezpieczenia roszczeń pieniężnych. W szczególności sąd może zawiesić postępowanie egzekucyjne lub inne postępowanie zmierzające do wykonania orzeczenia.

W przedmiotowej sprawie powódka wniosła o udzielenie zabezpieczenia roszczenia niepieniężnego.

W ocenie Sądu, powódka w niniejszej sprawie uprawdopodobniła istnienie roszczenia. Powódka swoje roszczenie oparła na przepisie art. 23 k.c., zgodnie z którym dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

Art. 24 § 1 k.c. przewiduje natomiast, że ten czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Powołane na tym etapie postępowania przez powódkę twierdzenia uprawdopodobniają okoliczność, iż wskutek emisji materiału (...) (nagranie materiału (...) k. 183) przez pozwaną doszło do naruszenia dóbr osobistych stowarzyszenia (...), w szczególności pod postacią czci, dobrego imienia, czy dobrej sławy.

Na obecnym etapie postępowania można stwierdzić, iż celem i skutkiem wyemitowanego przez pozwaną materiału było przedstawienie K. (...) (...) w jednoznacznie negatywnym, stygmatyzującym i obraźliwym kontekście. Pozwana w celu przedstawienia powódki w negatywnym świetle wykorzystwała w szczególności budzącą grozę muzykę – jako oprawę dźwiękową materiału, intensywne tło, wyrwykowe przedstawianie kadrów osób przebranych lub roznegliżowanych przeplatających się ze zdjęciami dzieci, głęboki tembr głosu narratora, czy też emocjonalną mimikę oraz ton komentatorów wybranych w materiale.

Również Rzecznik Praw Obywatelskich w swoim wystąpieniu do Przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 18 listopada 2019 roku podkreślił, że materiał nie spełnia standardów rzetelności dziennikarskiej, a także narusza godność osób (...), przedstawiając ich zmanipulowany i nieprawdziwy obraz.

Ponadto w (...) zrównane zostają ze sobą wszystkie prezentowane zagadnienia, takie jak: organizacja (...), (...), ataki na Kościół (...) oraz na „zwykłych” obywateli, edukacja seksualna, pochwała pedofilii, które przedstawiane są jako element „ideologii (...)”. Dla przeciętnego odbiorcy wskazanego materiału wynika z niego jednoznaczny przekaz, iż organizacje (...), w tym także powódkę, należy wiązać z propagowaniem pedofilii.

Powódka uprawdopodobniła również, iż w materiale znalazły się nagrania obrazu i dźwięku, dokonane bez wiedzy i zgody osób nagrywanych. Jedną z takich osób jest pracownica i członkini K. (...) (...) – M. Ś.. Wypowiedź M. Ś. była wyrwana z kontekstu, a jej wizerunek nie został w sposób prawidłowy wypikselowany, a głos nie został zniekształcony – wobec czego mogła ona zostać z łatwością rozpoznana. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 31 stycznia 2018 roku (sygn. akt I CSK 292/17) wskazał, że potajemne nagrywanie rozmówcy narusza dobro osobiste w postaci swobody wypowiedzi oraz sferę prywatności rozmówcy, a w przypadku osób prawnych sferę poufności, które powszechnie uznawane są w literaturze za wartości szczególnie chronione. Dokonywanie potajemnego nagrywania innych osób jest powszechnie nieakceptowane w społeczeństwie i stanowi działanie zasługujące na dezaprobatę.

Nadto, powódka uprawdopodobniła, że przez naruszenie dóbr M. Ś., nastąpiło naruszenie dóbr osobistych samej powódki. Jak bowiem wskazał Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 2 czerwca 2017 roku (sygn. akt VI ACa 1711/14) naruszenie dóbr osobistych przedstawicieli instytucji, które ma związek z działalnością tej instytucji jako naruszenie dóbr osobistych samej instytucji.

Jednocześnie należy wskazać, iż zgodnie z art. 24 § 1 k.c. to pozwany powinien wykazać, iż jego działanie nie było bezprawne. W przepisie tym ustanowione zostało bowiem domniemanie bezprawności naruszenia dobra osobistego. Domniemanie to podlega obaleniu przez wykazanie uprawnienia do określonego działania. Powód winien więc w zasadzie wykazać jedynie zagrożenie lub naruszenie dobra osobistego, natomiast strona pozwana, aby się ekskulpować, musiałaby wykazać brak bezprawności w swoim zachowaniu (zob. Kalus Stanisława. Art. 24. W: Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. Część ogólna (art. 1-125). Wolters Kluwer Polska, 2018).

W ocenie Sądu, powódka uprawdopodobniła również istnienie interesu prawnego w żądaniu udzielenia zabezpieczenia roszczenia. Należy przypomnieć, że interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie.

Należy podkreślić, że publikacja (a w niniejszej sprawie materiał telewizyjny, zamieszczony również w serwisie internetowym youtube.com) naruszająca dobra osobiste przeważnie pociąga za sobą dotkliwie oraz zazwyczaj nieodwracalne skutki dla poszkodowanego. Te negatywne konsekwencje spowodowane są samym wyemitowaniem materiału i stałą możliwością zapoznawania się z materiałem coraz szerszego kręgu osób. Co więcej, negatywne konsekwencje, w przypadku ewentualnego wygrania sprawy i tak będą ciążyły na powódce.

Zabezpieczenie roszczenia w postaci usunięcia materiału telewizyjnego z kanału internetowego oraz zakazu dalszego rozpowszechniania materiału przez pozwaną pozwoli jednakże na zminimalizowanie negatywnych konsekwencji dla powódki. Niezastosowanie natomiast przez Sąd wskazanych przez powódkę sposobów zabezpieczenia roszczenia

mogłoby spowodować, że – mimo ewentualnego wygrania procesu przez powódkę – z uwagi na skutki naruszenia dóbr osobistych, z powodu oglądania materiału przez coraz szersze grono widzów i prawdopodobne udostępnianie materiału też na innych portalach oraz zapisywanie na prywatnych nośnikach, ewentualny korzystny dla powódki wyrok byłby częściowo bezprzedmiotowy.

Odnosząc się do wskazanego przez powódkę sposobu zabezpieczenia, należy wskazać, iż zgodnie z art. 755 § 2 k.c., w sprawach o ochronę dóbr osobistych **zabezpieczenie polegające na zakazie publikacji może być udzielone tylko wtedy, gdy nie sprzeciwia się temu ważny interes publiczny**. Ponadto, udzielając zabezpieczenia, sąd określa czas trwania zakazu, który nie może być dłuższy niż rok. Jeżeli postępowanie w sprawie jest w toku, uprawniony może przed upływem okresu, na który orzeczono zakaz publikacji, żądać dalszego zabezpieczenia; przepisy zdania pierwszego i drugiego stosuje się. Jeżeli uprawniony zażądał dalszego zabezpieczenia, zakaz publikacji pozostaje w mocy do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia wniosku.

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie nie istnieje żaden ważny interes publiczny, który sprzeciwiałby się udzieleniu zabezpieczenia polegającego na zakazie publikacji materiału (...), wyemitowanego przez pozwaną. Po pierwsze należy wskazać, iż z racji tego, że materiał został już wyemitowany w telewizji, jak i zamieszczony w serwisie internetowym youtube.com, mogło się z nim już dotychczas zapoznać szerokie grono widzów. Co więcej, wokół wskazanego materiału toczona była burzliwa debata publiczna. Trzeba również podkreślić, iż określony przez powódkę czas trwania zabezpieczenia w wymiarze jednego roku, jest według Sądu czasem odpowiednim i uwzględniającym realne ramy czasowe trwania postępowania.

Ponadto, w ocenie Sądu, wskazane przez powódkę sposoby zabezpieczenia, uwzględniają interesy stron postępowania w takiej mierze, aby uprawnionemu zapewnić należytą ochronę prawną, a obowiązanego nie obciążać ponad potrzebę (art. 730¹ § 3 k.p.c.).

Nakazanie usunięcia materiału (...) oraz zakazanie dalszej publikacji wskazanego materiału pozwoli na zminimalizowanie dalszych skutków i negatywnych konsekwencji związanych z ewentualnym naruszeniem dóbr osobistych powódki.

Ponadto konieczne jest, aby materiał, który – w ocenie powódki – zawiera treści skrajnie nietolerancyjne, szerzące nienawiść, uprzedzenia i homofobię – nie był powszechnie dostępny w przestrzeni publicznej. Taki materiał może bowiem z uwagi na swoją treść zachęcać osoby przeciwne środowisku i osobom (...) do agresji względem tych osób, a także usprawiedliwiać wrogie zachowania w stosunku do tychże osób i organizacji takich jak stowarzyszenie (...) (informacje o atakach na siedzibę stowarzyszenia (...) k. 161-165, informacja o sytuacji społecznej osób (...) w Polsce k. 153-160, artykuł pt. „Wędrowni gwałciciele” k. 133).

W dalszej kolejności podnieść należy, iż wskazane przez powódkę sposoby zabezpieczenia nie obciążają również pozwanej ponad potrzebę. Nakazanie usunięcia materiału (...) oraz zakazanie dalszej publikacji wskazanego materiału nie wiąże się ze szczególnymi nakładami pracy, czy nakładami finansowymi, które pozwana będzie zobowiązana ponieść w celu należytego wykonania ciążących na niej obowiązków. Jeszcze raz należy też zwrócić uwagę, że materiał został już wyemitowany przez pozwaną, a poprzez zamieszczenie go w portalu internetowym youtube.pl, szerokie grono osób do tej pory miało możliwość zapoznania się z jego treścią.

Z uwagi na powyższe, Sąd orzekł jak w sentencji postanowienia.